O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
A.A.Elmurodov
2025 yil "27" 08

DEVONXONA

BIZNESGA KIRISH

FANI BO‘YICHA

SILLABUSI

Kunduzgi ta‘lim shakli uchun

Bilim sohasi:	400000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410800 - Menejment

Samarqand – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
Iqtisodiyot fakulteti
60410800 – Menejment ta'lim yo'nalishi

Fan nomi:	**Biznesga kirish**
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	BK 1105
Yil:	2025-2026
Semestr:	1
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	20
Amaliy mashg'ulotlar	
Laboratoriya mashg'ulotlari	–
Seminar	40
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Bozor iqtisodiyoti munosabatlarining biznes jadal rivojlanishi barobarida iqtisodiy tadqiqotlar ko'lami yanada kengaydi va chuqurlashdi. Bu bilan hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlarining yirik yo'nalishlari shakllanishi ro'y berdi. Biznes bugungi kunda iqtisodiyot fanining eng tez rivojlanib borayotgan yo'nalishlaridan biri hisoblanib, iqtisodiy samaradorligini baholash bo'yicha nazariy va amaliy bilimlar berishdan iborat

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Iqtisodiy nazariya
2.	Iqtisodiy siyosatga kirish
3.	Iqtisodiy ta'limotlar tarixi

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	biznesni talab darajasiga chiqarish, qishloq xo'jaligini rivojlantirishda iqtisodiy samaradorlik kategoriyalaridan samarali foydalanish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	mahsulot yetishtirishda innovatsion texnika va texnologiyalarni sohaga tadbiq etishda bilimga ega bo'lishlari kerak;

- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yol qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	**I.Salamov**–"Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi dotsenti, i.f.n. **Sh.Nurmanov**–"Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi assistenti
E-mail:	ibroxim.salamov.1951@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasi
Taqrizchilar:	**K.J.Mirzayev** - Samarqand iqtisodiyot va servis instituti "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi mudiri, i.f.d., professor. **Sh.A.Muratov** - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Iqtisodiyot va biznes" kafedrasi i.f.b.f.d (PhD)

Mazkur Sillabus "Iqtisodiyot va menejment" kafedrasining 2025 yil 26 08 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2025 yil 28 08 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i Sh.Qurbonov
Fakultet dekani A.Alikulov
Kafedra mudiri v.b. N.A.Rajabov
Tuzuvchilar I.Salamov
Sh.Nurmanov

1.	www.gov.uz
2.	www.lex.uz
3.	www.customs.uz
4.	www.lojistiks.uz

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meъyoriy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

d) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bolsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

e) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;

TN3	mahsulot tannarxini kamaytirish hamda uni agrosanoat majmuida ishlab chiqarish to'g'risida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	reja instituti va bozor instituti tahlil qilishning iqtisodiy-matematik modellarini tatbiq etish usullari va axborot manbalari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Iqtisodiyotning rivojlanish xususiyatlari hamda mulkchilik huquqlari nazariyasini biladi;
TN6	Shartnoma nazariyasi ijtimoiy tanlov nazariyasi, konstitutsiyaviy iqtisodiyot, axborot xarajatlari hisobga olishni biladi;
TN7	Axborot nazariyasi, transaksiya xarajatlari nazariyasi, yangi iqtisodiy tarix, o'yinlar nazariyasi, to'liqsiz ratsionallik nazariyasi va amaliyot integratsiyasini ta'minlashni biladi.
TN8	Shaxslar o'rtasidagi qator bitimlarda kafillik, mulkchilik huquqlarini tafsirlash va himoya qilish, kafil roli bilan chegaralanmagan holda iqtisodiy va ijtimoiy o'zaro munosabatlarini biladi;

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Fan haqida tushuncha uning predmeti, maqsadi, vazifasi va tadqiqot usullari.
M2	Korxona ishlab chiqarish faoliyatini rejalashtirishning huquqiy-iqtisodiy asoslari va davlat siyosatida biznes-rejaning o'rni
M3	Bozor sharoitlarida korxona faoliyatini tartibga solish va rejalashtirishda innovatsiyalarning urni. Biznesning axborot asoslari.
M4	Korxonaning biznes -rejasi.
M5	Qishloq xo'jaligi tarmoqlarida Biznes-rejaning mohiyati,vazifalari va uni bajarilishi menejmenti.
M6	Innovatsion faoliyatni yuksak zamonaviy texnologiyalarga asoslangan holda jadal rivojlantirishda Biznes-rejani tayyorlash bosqichlari.
M7	Biznes - rejaning asoslanganligi va ishonchliligi.
M8	Biznes-rejani bajarishda tarmoqning resurslar bilan ta'minlanganligi
M9	Qishloq xo'jaligida biznes-reja, uning bo'limlari va mazmuni.
M10	Qishloq xo'jaligi tarmog'ida rejalashtirilayotgan biznesni sug'urtalash.
Mashg'ulotlar shakli: semenar mashg'ulotlar (S)	
A1	Korxona faoliyatida biznes rejalashtirish
A2	Korxonaning biznes – rejasining huquqiy-iqtisodiy asoslari va davlat siyosati.
A3	Biznes - rejaning asoslanganligi va ishonchliligi
A4	Biznes-reja, uning bo'limlari va mazmuni
A5	Korxona mahsulotini tavsiflash
A6	Korxonaning marketing rejasi
A7	Qishloq xo'jaligi biznes rejasida ishlab chiqarish rejasini loyihasini tayyorlash.

A8	Tashkiliy reja va menejment
A9	Moliyaviy reja
A10-11	Biznes-rejaning samaradorligini baholash
A12-13	Qishloq xo'jaligida biznes rejani tayyorlash
A14-15	Banklardan kredit olish bo'yicha biznes reja loyihasini tayyorlash
A16-17	Investitsion loyihalar uchun biznes rejalarni tayyorlash va ekspertizadan o'tkazish bo'yicha ko'nikmalarni shakllantirish.
A18-19	Qishloq xo'jaligida biznesni rejalashtirishning iqtisodiy samaradorligi
A20	Biznes reja va uning tarkibiy qismlariga bo'lgan asosiy talablarni innovatsion faoliyatni boshqarish

Mashg'ulotlar shakli:Mustaqil ta'lim (MT)		
MT1	An'anaviy rejalashtirishni biznes-rejalashtirishdan farqi, ularning iqtisodiy va huquqiy asoslari	4
MT2	Korxonalarda prognozlash va rejalashtirishning xususiyatlari.	4
MT3	Iqtisodiyot sohalarida biznes loyiha tushunchasi va uning turlari.	4
MT4	Biznes-rejalashtirishning zamonaviy konsepsiyalari,hisoblash va uning ustuvor yo'nalishlarini rivojlantirishning mohiyati va istiqbollari.	4
MT5	Biznes-rejalashtirish – xizmat ko'rsatish sohasi korxonalarining boshqarish instrumenti sifatida.	4
MT6	Biznes-rejalashtirishda tashqi muhitni baholash xususiyatlari.	4
MT7	Korxonaning taktik va biznes rejasining o'zaro aloqasi.	4
MT8	Xizmat ko'rsatish sohasi korxonalarini samaradorligini baholash.	4
MT9	Buyurtma stollari ishini tashkil etish imkoniyatlari: "Dala-iste'molchi", Dala-chorva majmuasi", "Dala-magazin-uy" va h.o.	4
MT10	Korxonalarda noaniqlik va risk: o'zaro aloqa mexanizmi.	4
MT11	Iqtisodiy islohotlar sharoitida innovatsion texnika va texnologiyalar asosida tarmoqni rivojlantirish istiqbollari	4
MT12	Korxonaning potensial risklari tizimi. Innovatsion texnika va texnologiyalarga yo'naltirilayotgan investisiyalardan samarali foydalanish.	4
MT13	Korxona faoliyatiga risklar ta'sirining salbiy oqibatlarini kamaytirish usullari.	4
MT14	Zamonaviy tadbirkorlikda biznes-rejani roli, ahamiyati, mahalliy va xorij tajribalari.	4
MT15	Biznes-rejalashtirishning asosiy texnologik jarayonlari (shu jumladan limonchilik, baliq go'shti) mahsulotlarini ishlab chiqarish va iste'molchilarga yetkazish bo'yicha buyurtma stollari faoliyatini tashkil yetish istiqbollari.	4
MT16	Biznes-rejalashtirish jarayoni tamoyillarini amalga oshirishda innavatsion xizmatlarni, iste'molchilarga-buyurtmachilarga mahsulot va tovarlarni buyurtma stollari yordamida yetkazishni tashkil yetishda klasterlarning ahamiyati.	6
MT17	Biznesni konsepsiyasina yaratishda iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan innavatsion yo'nalishilarning tadbirkorlar ishini tashkil yetish tajribalariga asoslanishi.	6
MT18	Mulkchilikning turli innavatsion shakllarida Ishlab chiqarish kuchlarini va oborot mablag'larga bo'lgan extiyojni aholi tomarqa xo'jaliklarida ta'minlashga qaratilgan loyihalarni joriy etishda biznes-rejalarini tayyorlash.	6
MT19	Mulkchilikning turli innavatsion shakllarida Ishlab chiqarish kuchlarini va oborot mablag'larga bo'lgan extiyojni aholi tomarqa xo'jaliklarida ta'minlashga qaratilgan loyihalarni joriy etishda biznes-rejalarini tayyorlash.	6
MT20	Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklari (shu jumladan chorvachilikga ixtisoslashgan) mahsulotlarini va boshqa tovarlarni ishlab chiqarish va iste'molchilarga yetkazish bo'yicha "Magazin-buyurtmachi" va boshqa shakldagi buyurtma stollari faoliyatini tashkil yetish istiqbollari.	6
Jami:		**90**

Asosiy adabiyotlar

1	Yo'ldoshev, S.Sh.Yusupov, G.E.Zaxidov. Menejment asoslari va biznes reja. Darslik. Toshkent:O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti, 2017.-252 bet.
2	Ergashev R. ,Xalikov S., Toshboev A.J. Innovatsion iqtisodiyot. Toshkent-Iqtisod- Moliya 2019 yil.
3	Aliyev U.E. Innovatsion iqtisodiyot. O'quv qo'llanma.–T:"Iqtisodiyot",2019-236 bet
4	Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент., М.:-6-е изд., «ИНФРА-М», «Магистр», 2017. С. 656.
5	David Stokes and Nick Wilson/ Small business management and entrepreneurship stokes wilson Sixth Edition. Prniter in China by RR Donnelley Prini Number:07 Prini Year: 2015

Qo'shimcha adabiyotlar

1	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
2	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
3	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
4	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
5	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yilning 7 iyundagi "Har bir oila— tadbirkor" dasturini amalga oshirish to'g'risidagi Qarori// "Xalq so'zi", 2018 yil 8 iyun
6	Baykov Ye.A. Teoriya menedjmenta: Uchebnik. Teoreticheskie osnovы menedjmenta. – Cankt-Peterburg: SPbGIKiT, 2017.

Axborot manbalari